

V Bruseli 29. 5. 2019
COM(2019) 261 final

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Stanovisko Komisie k žiadosti Bosny a Hercegoviny o členstvo v Európskej únii

{SWD(2019) 222 final}

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Stanovisko Komisie k žiadosti Bosny a Hercegoviny o členstvo v Európskej únii

A. ÚVOD

a) Žiadosť o členstvo

Bosna a Hercegovina predložila svoju žiadosť o členstvo v Európskej únii 15. februára 2016. Rada Európskej únie následne 20. septembra 2016 vyzvala Komisiu, aby predložila svoje stanovisko k tejto žiadosti. Je to v súlade s postupom stanoveným v článku 49 Zmluvy o Európskej únii, v ktorom sa uvádza, že „*O členstvo v Únii môže požiadať každý európsky štát, ktorý rešpektuje hodnoty uvedené v článku 2 a zaviazne sa ich podporovať. Táto žiadosť sa oznámi Európskemu parlamentu a národným parlamentom. Žiadajúci štát zašle svoju žiadosť Rade, ktorá sa uznáva jednomyselne po porade s Komisiou a po udelení súhlasu Európskeho parlamentu, ktorý sa uznáva väčšinou svojich poslancov. Zohľadnia sa podmienky prípustnosti schválené Európskou radou*“.

V článku 2 Zmluvy o Európskej únii sa uvádza, že „*Únia je založená na hodnotách úcty k ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a rešpektovania ľudských práv vrátane práv osôb patriacich k menšinám. Tieto hodnoty sú spoločné členským štátom v spoločnosti, v ktorej prevláda pluralizmus, nediskriminácia, tolerancia, spravodlivosť, solidarita a rovnosť medzi ženami a mužmi*“.

Toto je právny rámec, na základe ktorého Komisia predkladá svoje stanovisko.

Európska rada vo Feire v júni 2000 uznala, že krajiny západného Balkánu, ktoré sa zúčastňujú na procese stabilizácie a pridruženía, sú potenciálnymi kandidátmi na členstvo v EÚ. Európsku perspektívu týchto krajín potvrdila v Solúne v júni 2003 Európska rada, ktorá schválila „Solúnsku agendu pre západný Balkán“. Táto agenda zostáva aj naďalej základným kameňom politiky EÚ vo vzťahu k danému regiónu.

Európska rada v decembri 2006 obnovila záväzok EÚ, „*že budúcnosť západného Balkánu je v Európskej únii*“ a zopakovala, že „*pokrok každej krajiny smerom k Európskej únii závisí od jej vlastného úsilia o splnenie kodanských kritérií a podmienok procesu stabilizácie a pridruženía. Základným prvkom, ktorý EÚ posudzuje pri každej žiadosti o členstvo je, či príslušná krajina dosahuje uspokojivé výsledky pri plnení svojich záväzkov vyplývajúcich z dohody o stabilizácii a pridružení (SAA) vrátane jej ustanovení o obchode*“.

V stratégii pre západný Balkán¹ z februára 2018 Komisia uviedla, že „*pri sústavnom úsilí a angažovanosti by sa Bosna a Hercegovina mohla stať kandidátskou krajinou na pristúpenie*“. Na samite EÚ – západný Balkán, ktorý sa konal v Sofii v máji 2018, lídri EÚ opätovne potvrdili, že jednoznačne podporujú európsku perspektívu západného Balkánu

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52018DC0065>.

a partneri zo západného Balkánu sa opätovne zaviazali k tejto perspektíve ako svojmu pevnému strategickému rozhodnutiu. Lídri EÚ sa dohodli na vyhlásení zo Sofie a agende priorít zo Sofie², v ktorých sa načrtávajú nové kroky na zintenzívnenie spolupráce s regiónom v kľúčových oblastiach, ako je bezpečnosť, právny štát a migrácia.

Komisia v tomto stanovisku posudzuje žiadosť Bosny a Hercegoviny na základe toho, ako je krajina schopná splniť kritériá, ktoré stanovila Európska rada v Kodani v roku 1993, ako aj v Madride v roku 1995, najmä v súvislosti s administratívnymi kapacitami a podmienkami procesu stabilizácie a pridruženia. V stanovisku sa takisto zohľadňujú výsledky Bosny a Hercegoviny pri plnení záväzkov vyplývajúcich z dohody o stabilizácii a pridružení (SAA), ktorá nadobudla platnosť 1. júna 2015.

Európska rada v Kodani v júni 1993 dospela k záveru, že:

„pristúpenie sa uskutoční hneď, keď bude príslušná krajina schopná na seba vziať záväzky vyplývajúce z členstva splnením požadovaných ekonomických a politických podmienok.

Členstvo si vyžaduje:

- aby kandidátska krajina dosiahla stabilné inštitúcie zaručujúce demokraciu, právny štát, ľudské práva a rešpektovanie a ochranu menšín,*
- existenciu fungujúceho trhového hospodárstva, ako aj schopnosť čeliť konkurenčnému tlaku a trhovým silám, ktoré pôsobia v rámci Únie,*
- schopnosť prevziať záväzky vyplývajúce z členstva vrátane sledovania cieľov politickej, ekonomickej a menovej únie“.*

Na zasadnutí Európskej rady v Madride v decembri 1995 odznela potreba *„vytvoriť podmienky postupnej a harmonickej integrácie [kandidátskych] krajín, najmä budovaním trhového hospodárstva, úpravou ich administratívnych štruktúr a vytvorením stabilného ekonomického a menového prostredia“.*

Európska rada sa v decembri 2006 zhodla na tom, že *„stratégia rozširovania založená na upevňovaní, podmienenosti a komunikácii vytvára spolu so schopnosťou EÚ integrovať nových členov základ pre opätovný konsenzus v otázke rozširovania“.*

Pokiaľ ide o západný Balkán, Rada 31. mája 1999 vymedzila osobitné podmienky v rámci procesu stabilizácie a pridruženia (PSP). Tieto podmienky zahŕňajú spoluprácu s Medzinárodným trestným tribunálom pre bývalú Juhosláviu a regionálnu spoluprácu. Sú začlenené do dohody o stabilizácii a pridružení ako jej základný prvok.

Toto stanovisko bolo vypracované na základe podobnej metodiky, aká bola použitá v predchádzajúcich stanoviskách Komisie. V rámci dotazníka a jeho doplňujúcich otázok dostala Bosna a Hercegovina spolu 3 897 otázok, ktoré sa týkali všetkých politík EÚ. Odpovedanie na úvodných 3 242 otázok trvalo krajine 14 mesiacov a na doplňujúcich 655 otázok 8 mesiacov. Napriek vytvoreniu koordinačného mechanizmu pre záležitosti EÚ sa orgány nemohli dohodnúť na odpovediach na 22 otázok: na jednu otázku o politických kritériách, štyri otázky o regionálnej politike a 17 otázok o politikách vzdelávania.

---

² https://www.consilium.europa.eu/media/34776/sofia-declaration_en.pdf.

Komisia zorganizovala veľa misií expertov do Bosny a Hercegoviny s osobitným zameraním na oblasti, ktorých sa týkajú politické kritériá. Komisia takisto zohľadnila príspevky vyplývajúce z konzultácií so zainteresovanými stranami, napríklad s organizáciami občianskej spoločnosti, medzinárodnými organizáciami a členskými štátmi EÚ. Uvedený prístup umožnil Komisii posúdiť administratívnu kapacitu inštitúcií Bosny a Hercegoviny a spôsob, akým sa vykonávajú právne predpisy. Takýto prístup pomohol lepšie identifikovať zostávajúce problémy a priority aj v súvislosti s budúcimi opatreniami. V tomto stanovisku a sprievodnej analytickej správe Komisia analyzovala súčasnú situáciu a poskytla usmernenia na riešenie problémov z krátkodobého, ako aj dlhodobého hľadiska.

Podrobná analýza, z ktorej vychádza toto stanovisko, je uvedená v *Analytickej správe priloženej k Stanovisku k žiadosti Bosny a Hercegoviny o členstvo v Európskej únii*. Analytická správa poskytuje počiatkové odhady dosahu budúceho prístúpenia Bosny a Hercegoviny v niektorých kľúčových oblastiach politiky. Podrobnejšie posúdenia vplyvu v týchto oblastiach politiky predloží Komisia v neskorších fázach predstupového procesu. Zmluva o prístúpení Bosny a Hercegoviny k EÚ by sa okrem toho týkala technického prispôbenia inštitúcií EÚ so zreteľom na Zmluvu o Európskej únii.

b) Vzťahy medzi EÚ a Bosnou a Hercegovinou

Od podpísania Všeobecnej rámcovej dohody o mieri v Bosne a Hercegovine v Dayton/Paríži v roku 1995 sa vzťahy medzi EÚ a Bosnou a Hercegovinou vyvíjajú so zvýšenou angažovanosťou a dynamikou.

Bosna a Hercegovina sa zúčastňuje na procese stabilizácie a pridruženía a jej občania od roku 2010 využívajú bezvízový styk s krajinami schengenského priestoru. Dohoda o stabilizácii a pridružení je v platnosti od roku 2015. V roku 2016 krajina požiadala o členstvo v EÚ.

Dohoda o stabilizácii a pridružení medzi Bosnou a Hercegovinou a EÚ bola podpísaná 16. júna 2008 v Luxemburgu spolu s **dočasnou dohodou**, ktorá od 1. júla 2008 reguluje obchod a záležitosti súvisiace s obchodom.

V decembri 2014 sa Rada dohodla na obnovenom prístupe k Bosne a Hercegovine a vyzvala vysokú predstaviteľku Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku a podpredsedníčku Komisie a komisára Únie pre susedskú politiku a rokovania o rozšírení, aby komunikovali s politickými lídrami a zabezpečili ich neodvolateľný záväzok uskutočniť reformy zamerané na prístúpenie k EÚ. Po tom, ako sa na písomnom záväzku dohodlo predsedníctvo Bosny a Hercegoviny, podpísali ho lídri 14 parlamentných strán a potvrdilo Parlamentné zhromaždenie, schválila Rada nadobudnutie platnosti dohody o stabilizácii a pridružení, a to od 1. júna 2015. Nadobudnutím platnosti dohody o stabilizácii a pridružení Bosna a Hercegovina otvorila novú kapitolu vo vzťahoch s EÚ a potvrdila svoj záväzok usilovať sa o prístúpenie k EÚ. Dohoda o stabilizácii a pridružení poskytuje rámec pre vzájomné záväzky v širokom rozsahu politických, obchodných a hospodárskych otázok, ako aj právny základ pre formalizovaný dialóg o politikách.

EÚ poskytuje krajine usmernenia týkajúce sa reformných priorít na ceste k členstvu v EÚ. Politický dialóg medzi Európskou komisiou a Bosnou a Hercegovinou prebieha od roku 2009 na základe dočasnej dohody a od roku 2015 na základe dohody o stabilizácii a pridružení³. Politický dialóg

³ Politický dialóg medzi Európskou komisiou a Bosnou a Hercegovinou prebieha v rámci sektorových podvýborov pre: obchod, priemysel, clá a dane; poľnohospodárstvo a rybárstvo; vnútorný trh a hospodársku súťaž; hospodárske a finančné záležitosti a štatistiku; inováciu, informačnú spoločnosť a sociálnu politiku; dopravu, životné prostredie, energetiku a regionálny rozvoj; spravodlivosť, slobodu a bezpečnosť.

o právnom štáte prebieha od roku 2011 v kontexte „štruktúrovaného dialógu o spravodlivosti“ a od roku 2016 na úrovni podvýboru pre spravodlivosť, slobodu a bezpečnosť v rámci dohody o stabilizácii a pridružení. Od roku 2017 zasadá aj osobitná skupina pre reformu verejnej správy.

Bosna a Hercegovina vyvinula vhodné administratívne kapacity na zabezpečenie vykonávania ustanovení dohody o stabilizácii a pridružení, najmä pokiaľ ide o bezproblémové fungovanie Rady pre stabilizáciu a pridružení, výboru a sektorových podvýborov. Protokol, ktorým sa upravuje dohoda o stabilizácii a pridružení s cieľom zohľadniť prístupenie Chorvátska k EÚ, nadobudol platnosť 1. októbra 2017 po tom, ako sa predbežne uplatňoval od 1. februára 2017.

Na splnenie právnych záväzkov v rámci dohody však Bosna a Hercegovina musí zabezpečiť fungovanie Parlamentného výboru pre stabilizáciu a pridružení a vypracovať národný program na prijatie *acquis* EÚ.

Parlamentný rozmer dohody o stabilizácii a pridružení nefunguje správne. V novembri 2015 bol ako súčasť orgánov dohody o stabilizácii a pridružení zriadený Parlamentný výbor pre stabilizáciu a pridružení, ktorý však neprijal svoj rokovací poriadok, pretože niektorí poslanci z Bosny a Hercegoviny trvali na tom, aby doň boli začlenené ustanovenia o etnickom hlasovaní, ktoré nie sú v súlade s európskymi normami. V Európskom parlamente sa napriek tomu pravidelne diskutuje o situácii a vývoji so zreteľom na cestu Bosny a Hercegoviny do EÚ a prijímajú sa príslušné uznesenia.

Bosna a Hercegovina sa zúčastňuje na hospodárskom dialógu s Komisiou a členskými štátmi EÚ. Krajina každý rok predkladá Komisii strednodobý **program hospodárskej reformy** (ERP), v ktorom sa stanovujú plány na posilnenie makrofiškálnej stability a riešia sa štrukturálne prekážky brániace rastu. Na základe programu hospodárskych reforiem sa Bosna a Hercegovina každý rok stretáva s Komisiou, členskými štátmi EÚ a so všetkými ostatnými krajinami zapojenými do procesu rozširovania v rámci dialógu o hospodárskych a finančných záležitostiach. Účelom tohto dialógu o správe hospodárskych záležitostí je pripraviť krajinu na jej budúcu účasť na koordinácii hospodárskych politík EÚ, ako aj na procese európskeho semestra.

Od roku 2015 do roku 2018 Bosna a Hercegovina uskutočňovala ambiciózne „program reforiem“ s cieľom obnoviť hospodársky rast a pracovné príležitosti. Aj keď naďalej pretrvávajú závažné problémy, realizované reformy prispeli k zlepšeniu hospodárskych ukazovateľov a makroekonomickej situácie vrátane vyrovnaných verejných financií a stabilného hospodárskeho rastu. Nový súbor opatrení sociálno-ekonomickej reformy musia schváliť a vykonať všetky úrovne verejnej správy v celej krajine, a to pri úplnom zosúladení s programom hospodárskych reforiem a so spoločne dohodnutými politickými usmerneniami.

V nadväznosti na rozhodnutie Rady občania Bosny a Hercegoviny od novembra 2010 využívajú **bezvízový styk** s krajinami schengenského priestoru. Uvedené rozhodnutie vychádzalo z výrazného pokroku dosiahnutého v priestore spravodlivosti, slobody a bezpečnosti a zo splnenia 174 konkrétnych podmienok stanovených v pláne na liberalizáciu vízového režimu, ako je napríklad zavedenie biometrických pasov. Komisia sleduje dodržiavanie uvedeného režimu a pravidelne o ňom podáva správy. Komisia v decembri 2018 prijala druhú správu v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti⁴. Bosna a Hercegovina vo všeobecnosti naďalej plní všetky kritériá na liberalizáciu vízového režimu.

---

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1558535963503&uri=CELEX:52018DC0856>.

Bosna a Hercegovina v septembri 2006 ratifikovala Zmluvu o Energetickom spoločenstve, v júli 2007 Dohodu o spoločnom európskom leteckom priestore a v apríli 2018 Zmluvu o Dopravnom spoločenstve.

Dohoda o stabilizácii a pridružení a jej dočasná dohoda uplatňovaná od roku 2008 umožnili progresívnu liberalizáciu **obchodu** a vzájomný bezcolný prístup pre väčšinu tovarov. Od roku 2000 Bosna a Hercegovina využíva aj „autonómne obchodné opatrenia“. Bosna a Hercegovina sa v roku 2007 pripojila k Stredoeurópskej dohode o voľnom obchode (CEFTA). Rokovania o jej pristúpení k Svetovej obchodnej organizácii sú v záverečnej fáze. Hlavným obchodným partnerom Bosny a Hercegoviny je EÚ a za ňou nasledujú krajiny CEFTA. Obchodná integrácia s EÚ je vysoká. V roku 2017 predstavoval dovoz z EÚ 61 % celkového dovozu krajiny v hodnote 5,6 miliardy EUR (dovoz z CEFTA bol 12 %). Pokiaľ ide o vývoz krajiny, 71 % smerovalo do EÚ (15 % do CEFTA). Obchodný deficit krajiny s EÚ v roku 2017 predstavoval 1,7 miliardy EUR.

EÚ nasadzuje v Bosne a Hercegovine značné zdroje v rámci **spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky** a **spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky**. Od roku 2002 do roku 2011 Rada menovala medzinárodného vysokého predstaviteľa ako osobitného zástupcu EÚ v Bosne a Hercegovine (OZEÚ). Od roku 2011 posilnená prítomnosť zabezpečovaná kombinovaným úradom osobitného zástupcu EÚ v Bosne a Hercegovine a delegácie EÚ v Bosne a Hercegovine zásadným spôsobom pomáha pri oznamovaní priorít EÚ občanom krajiny a pri plnení cieľov agendy EÚ v kľúčových oblastiach. Od decembra 2004 EÚ nasadzuje v Bosne a Hercegovine ozbrojené sily pod vedením Európskej únie (EUFOR) v rámci vojenskej operácie Althea, pričom má výkonný mandát na zaisťovanie bezpečného a chráneného prostredia v krajine. Rámcová dohoda o účasti Bosny a Hercegoviny na operáciách krízového riadenia EÚ je v platnosti od septembra 2015.

EÚ poskytuje Bosne a Hercegovine značnú **finančnú pomoc**, ktorá v priebehu rokov umožnila krajine zotaviť sa z vojnových hrôz a znovu sa etablovať ako hospodárstvo, ktoré sa snaží dostihnúť ostatné krajiny. Od roku 1996 do roku 2000 Bosna a Hercegovina využívala finančnú pomoc EÚ v rámci programov Phare a OBNOVA. Od roku 2000 do roku 2007 sa v nariadení CARDS vyčlenila finančná podpora prispôbená prioritám PSP⁵. Od roku 2007 Bosna a Hercegovina využíva pomoc EÚ hlavne v rámci nástroja predvstupovej pomoci (IPA). Počas rokov 2007 – 2018 dostala Bosna a Hercegovina od EÚ 1,5 miliardy EUR, z ktorých bolo približne 433 miliónov EUR vyčlenených z regionálnych programov. Od roku 2000 poskytla Európska investičná banka na podporu projektov v Bosne a Hercegovine úvery vo výške 2,4 miliardy EUR. Delegácia EÚ v Bosne a Hercegovine je zodpovedná za čerpanie finančnej pomoci EÚ prostredníctvom priameho riadenia, ako aj za zabezpečenie koordinácie pomoci s členskými štátmi EÚ. Prebieha vykonávanie programov IPA I a IPA II. Orientačný strategický dokument pre Bosnu a Hercegovinu na roky 2014 – 2017 bol v roku 2018 revidovaný, doplnený o niekoľko ďalších sektorov a predĺžený do roku 2020⁶. Boli prijaté sektorové stratégie pre životné prostredie, energetiku, dopravu a rozvoj vidieka, ktoré umožňujú poskytovať podporu IPA v uvedených sektoroch. Kľúčovou požiadavkou na to, aby Bosna a Hercegovina v rokoch 2018 – 2020 v plnej miere využívala financovanie IPA, je prijatie stratégií na úrovni krajiny, napríklad v oblasti riadenia verejných financií a zamestnanosti.

⁵ Programy Phare, OBNOVA a CARDS boli finančné nástroje na podporu prechodu k demokracii a trhovému hospodárstvu v strednej a východnej Európe a na západnom Balkáne.

⁶ <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20180817-revised-indicative-strategy-paper-2014-2020-for-bosnia-and-herzegovina.pdf>.

Bosna a Hercegovina postupne rozširuje svoju účasť na **programoch EÚ**, ktoré sú čiastočne spolufinancované prostredníctvom fondov IPA. Bosna a Hercegovina je v súčasnosti zapojená do programov COSME, Kreativna Európa, Colníctvo 2020, program „Európa pre občanov“, Erasmus+, Fiscalis 2020, Horizont 2020 a tretí akčný program Únie v oblasti zdravia. Bosna a Hercegovina sa zároveň zúčastňuje na programe **INTERREG**.

B. KRITÉRIÁ ČLENSTVA

1. POLITICKÉ KRITÉRIÁ

Toto posúdenie vychádza z kodanských kritérií, ktoré sa týkajú stability inštitúcií zaručujúcich demokraciu, právny štát, ľudské práva a rešpektovanie a ochranu menšín, ako aj z podmienok procesu stabilizácie a pridruženía.

Vojna, ktorá sužovala Bosnu a Hercegovinu od roku 1992 do roku 1995, zanechala za sebou stopy devastácie materiálnych aj ľudských osudov, z ktorých sa krajina musela dostať. Krajina odvtedy obnovila svoje inštitúcie a hospodársku infraštruktúru a pripravila sa na cestu k prístúpeniu k EÚ. Bosna a Hercegovina je odhodlaná dosiahnuť svoj cieľ, ktorým je členstvo v Európskej únii, ako zopakovala vo viacerých rozhodnutiach predsedníctva, a svoje legislatívne úsilie zameriava stále viac na prijatie reforiem so zreteľom na prístúpeniu k EÚ.

Ako sa stanovuje v **ústave** Bosny a Hercegoviny, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou (príloha IV) Daytonskej/Parížskej Všeobecnej rámcovej dohody o mieri z roku 1995 (GFAP), Bosna a Hercegovina je parlamentnou demokraciou, v ktorej má výkonnú moc predsedníctvo a rada ministrov a zákonodarnú moc má parlamentné zhromaždenie. Ústava zaručuje základné zásady demokratického štátu vrátane právneho štátu, slobodných volieb a ochrany ľudských práv.

Ústava stanovuje vnútornú štruktúru krajiny ako štátu zloženého z dvoch subjektov, Federácie Bosny a Hercegoviny (ktorá sa skladá z 10 kantónov) a Republiky srbskej, ako aj dištriktu Brčko. Preambula ústavy radí „Bosniakov, Chorvátov a Srbov k štátotvorným národom (spolu s ďalšími) a občanom Bosny a Hercegoviny“, ako sa stanovuje v ústave. Krajina čelí viacerým štruktúrnym problémom vyplývajúcim z jej zložitého inštitucionálneho usporiadania spojeného s postupmi súvisiacimi s etnickou príslušnosťou, ktoré nepriaznivo ovplyvňujú jej funkčnosť.

V ústave sú vymenované kompetencie na úrovni štátu, na základe ktorých sa jednotlivým subjektom pridelujú všetky ostatné právomoci. Kompetencie na úrovni štátu zahŕňajú aj právomoci, ktoré boli postupne pridelené štátu alebo ktoré štát prevzal na základe dohôd o prevode, implicitných právomocí a príloh k mierovým dohodám, ako sa stanovuje v ústave a ako potvrdil ústavný súd. Časté spory týkajúce sa rozdelenia kompetencií medzi štát a subjekty ovplyvňujú ich účinné uplatňovanie, a teda aj zosúladenie právnych predpisov s *acquis* EÚ a ich vykonávanie vo veľkom počte kapitol. Na zabránenie takýmto systémovým sporom a na zabezpečenie účinného vykonávania *acquis* EÚ musí Bosna a Hercegovina zabezpečiť právnu istotu, pokiaľ ide o rozdelenie kompetencií medzi jednotlivé úrovne verejnej správy. Neexistuje žiadny postup, ktorý by na úrovni štátu zabezpečoval prevenciu a nápravu porušení práva EÚ, ku ktorým došlo na iných úrovniach verejnej správy, za ktoré by Bosna a Hercegovina bola zodpovedná ako celok.

Ústava obsahuje ustanovenia na základe etnickej príslušnosti a bydliska, ktoré nie sú v súlade s Európskym dohovorom o ľudských právach. Tieto ustanovenia sa týkajú vymenovania, zloženia a rozhodovacích postupov hlavy štátu a výkonných a zákonodarných orgánov, pretože určité volebné práva sú vyhradené pre občanov patriacich k „štátotvorným národom“

– Bosniakov, Chorvátov a Srbov. Preto sú potrebné ďalšie dôležité prírastkové reformy s cieľom zabezpečiť, aby všetci občania mohli účinne uplatňovať svoje politické práva v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci *Sejdić-Finci*.

Zloženie a rozhodovanie niektorých správnych orgánov vychádza z etnických kritérií, čo potenciálne ohrozuje vykonávanie *acquis* EÚ. Právo veta na základe etnickej príslušnosti by mohlo takisto ovplyvniť prácu parlamentu a subjektov zákonodarného zhromaždenia.

Ústavu vykladá ústavný súd, ktorý je zároveň poslednou inštanciou pri riešení kompetenčných sporov medzi rôznymi úrovňami verejnej správy. Traja z jeho deviatich sudcov sú medzinárodní sudcovia. Niekoľko jeho rozhodnutí sa nepodarilo vykonať. Treba posilniť profesionalitu a nezávislosť sudcov ústavného súdu počnúc zlepšením ich kritérií oprávnenosti a postupov vymenúvania. Musí sa riešiť aj otázka medzinárodných sudcov na ústavnom súde. Ústavný súd musí byť schopný zohrávať proaktívnu a nezávislú úlohu pri riešení kompetenčných sporov. Jeho legitimitu musia uznať všetky orgány, aby sa zabezpečil udržateľné dodržiavanie jeho rozhodnutí.

V prílohe X k Daytonskej mierovej dohode sa zriaďuje úrad medzinárodného vysokého predstaviteľa (OHR) ako najvyššej autority pri výklade civilných aspektov vykonávania mierovej dohody. Úrad medzinárodného vysokého predstaviteľa odvtedy nadobudol rozsiahle právomoci na vydávanie právnych predpisov a odvolávanie verejných činiteľov, ktoré sú známe ako „bonnské právomoci“ a ktoré boli naposledy uplatnené v roku 2011. Takýto rozsiahly medzinárodný dohľad je v zásadnom rozpore so suverenitou Bosny a Hercegoviny, a teda aj s členstvom v EÚ. Postup smerujúci k ukončeniu činnosti úradu medzinárodného vysokého predstaviteľa prebieha od roku 2008. Jeho výsledky závisia od viacerých podmienok.

Parlament a ostatné zákonodarné zhromaždenia prijímajú právne predpisy a vykonávajú demokratickú kontrolu a dohľad nad výkonnými orgánmi. Právo byť volený do snemovne národov je obmedzené na základe etnickej príslušnosti a bydliska, čo je v rozpore s európskymi normami. Účinné fungovanie parlamentov je takisto ovplyvňované vetom „prvoradého národného záujmu“ a hlasovaním subjektov, čo môže spôsobiť zdržanie pri prijímaní právnych predpisov. Úrad pre demokratické inštitúcie a ľudské práva (ODIHR) Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE) a Európska komisia pre demokraciu prostredníctvom práva (Benátska komisia) Rady Európy poskytli odporúčania s cieľom zlepšiť volebný rámec a zabezpečiť, aby sa voľby konali v súlade s európskymi normami a aby sa dodržiavala transparentnosť financovania politických strán. Pokiaľ ide o komunálne voľby, z dôvodu chýbajúceho právneho rámca nemôžu občania Mostaru od roku 2008 voliť obecné zastupiteľstvo.

Zákonodarné zhromaždenia na úrovni štátu a subjektov majú pri schvaľovaní právnych predpisov týkajúcich sa *acquis* EÚ tendenciu využívať naliehavé postupy, čo nepriaznivo ovplyvňuje kvalitu zosúladenia právnych predpisov. Často nie sú zabezpečené komplexné posúdenia vplyvu navrhovaných právnych predpisov a treba zintenzívniť dohľad zákonodarnej moci nad výkonnou mocou, ako aj monitorovanie vykonávania právnych predpisov. Spolupráca medzi zákonodarnými zhromaždeniami a ich kapacity týkajúce sa posudzovania právnych predpisov v porovnaní s *acquis* EÚ sú nedostatočné a mali by sa výrazne zlepšiť, v prípade potreby aj združovaním zdrojov na úrovni krajiny.

Bosna a Hercegovina má zložitý systém **výkonnej moci**, ktorý je vo všeobecnosti funkčný. Komplexnosť inštitúcií Bosny a Hercegoviny vedie k závažným problémom súvisiacim s koordináciou a harmonizáciou politických zámerov krajiny, najmä so zreteľom na zosúladenie s právnymi predpismi vyplývajúcimi z *acquis* EÚ a na ich vykonávanie. Keďže v rámci krajiny existuje 14 výkonných orgánov s príslušnými kompetenciami v oblasti

vykonávania *acquis* EÚ, je potrebné značné úsilie a významné posilnenie kapacít krajiny na všetkých úrovniach alebo združovanie zdrojov a kapacít na to, aby Bosna a Hercegovina dokázala splniť záväzky, ktoré vyplývajú z členstva v EÚ. Ide najmä o kantónálnu úroveň, na ktorej sú kapacity na splnenie záväzkov vyplývajúcich z členstva v EÚ nedostatočné. Jednotlivé úrovne verejnej správy prijali niektoré opatrenia na zabezpečenie koordinácie týkajúcej sa záležitostí integrácie do EÚ, a to aj prostredníctvom zriadenia koordinačného mechanizmu pre záležitosti EÚ, ktorý by sa ešte len mal stať plne funkčný. Kapacity jednotlivých úrovní verejnej správy v oblasti plánovania a koordinácie politiky na všetkých úrovniach verejnej správy sú stále nedostatočné.

Treba vyvinúť intenzívne úsilie na zabezpečenie zosúladenia právnych predpisov so zásadami **reformy verejnej správy** (PAR), ako aj na ich účinné vykonávanie. Orgány na všetkých úrovniach musia zabezpečiť politickú podporu pre koordinačnú štruktúru reformy verejnej správy a vyčleniť primerané finančné zdroje na jej presadzovanie. Na zabezpečenie profesionálnej verejnej služby by sa právne predpisy v oblasti náboru, povyšovania a prepúšťania mali zosúladiť so zásadami zásluhovosti. Ich vykonávanie v praxi by malo byť bez politického zasahovania. Regulačný rámec a metodika v oblasti vývoja ústrednej a sektorovej politiky, monitorovania a rozpočtovania na všetkých úrovniach nie sú harmonizované, preto treba na úrovni krajiny zabezpečiť účinný prístup k tvorbe politík. Právne predpisy a postupy nie sú harmonizované a systémy elektronických podpisov v rámci krajiny zatiaľ nie sú interoperabilné, čo je nevyhnutné na účinné poskytovanie služieb.

V priebehu času sa uskutočnili dôležité reformy v oblasti **súdництва**, najmä zriadenie Súdu Bosny a Hercegoviny a jednotného samoregulačného orgánu v rámci súdництва – Vysoké rady pre sudcov a prokuratúru (HJPC). Súdništvo pozostáva zo štyroch systémov, z ktorých každý má vlastnú jurisdikciu a vnútornú inštitucionálnu štruktúru. Ústavný a zákonodarný rámec je neúplný a nezaručuje dostatočne nezávislosť, autonómiu, zodpovednosť a efektívnosť súdництва. Na posilnenie záruk nezávislosti súdництва a autonómie prokurátorov od všetkých foriem politizácie a tlakov by Vysoká rada pre sudcov a prokuratúru a súdny systém na úrovni štátu mali dostať explicitné ústavné postavenie.

Zákon o Vysokéj rade pre sudcov a prokuratúru by sa mal revidovať, aby lepšie reguloval vymenúvanie a oceňovanie členov súdnych orgánov a disciplinárne konania proti nim a zabezpečil náležité právne prostriedky nápravy proti konečným rozhodnutiam Vysoké rady pre sudcov a prokuratúru. Na zabránenie konfliktom v oblasti súdництва a na zabezpečenie právnej istoty v trestných veciach by sa mal prijať zákon o súdoch Bosny a Hercegoviny.

Bosna a Hercegovina nemá najvyšší súd na úrovni štátu. Dôslednosť judikatúry v jednotlivých právnych poriadkoch krajiny podporujú dobrovoľné harmonizačné diskusie medzi najvyššími súdnymi orgánmi. Bosna a Hercegovina musí v konečnom dôsledku zriadiť súdny orgán na zabezpečenie jednotného výkladu práva a harmonizácie judikatúry, a to pri úplnom zabezpečení zásady nezávislosti všetkých sudcov.

Boj proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti brzdí nedostatočná harmonizácia právnych predpisov v rámci krajiny a obmedzená inštitucionálna spolupráca a koordinácia. Korupcia je rozšírená a všetky úrovne verejnej správy vykazujú znaky politického ovplyvňovania, čo sa priamo dotýka každodenného života občanov, najmä pokiaľ ide o záležitosti týkajúce sa zdravia, vzdelávania, zamestnanosti a verejného obstarávania. Politický, inštitucionálny a právny rámec na predchádzanie korupcii je roztrieštený a má značné medzery. Orgány presadzovania práva sú rozdrobené a môžu byť ohrozené neprimeraným politickým zasahovaním. Prokurátori nie sú dostatočne proaktívni. Finančné vyšetrovania a zaisťovania majetku sú do značnej miery neúčinné. Musí sa zintenzívniť boj

proti praniu špinavých peňazí. Právoplatné odsúdenia v prípadoch korupcie na vysokej úrovni sú veľmi zriedkavé a sankcie nie sú dostatočne odstrašujúce. Treba posilniť politiky a opatrenia týkajúce sa prevencie násilného extrémizmu a boja proti terorizmu. Koordinácia opatrení týkajúcich sa migrácie medzi príslušnými inštitúciami na všetkých úrovniach verejnej správy je nedostatočná. Osoby hľadajúce medzinárodnú ochranu nemôžu účinne prejsť azylovým konaním.

Bosna a Hercegovina musí predovšetkým prijať a vykonať právne predpisy o konflikte záujmov a ochrane oznamovateľov, zabezpečiť účinné fungovanie a koordináciu protikorupčných orgánov, zosúladiť právne predpisy a posilniť kapacity v oblasti verejného obstarávania, zabezpečiť účinnú spoluprácu medzi orgánmi presadzovania práva a prokuratúrou, preukázať pokrok smerom k výsledkom dosiahnutým v oblasti proaktívnych vyšetrovaní, potvrdených obvinení, trestných stíhaní a právoplatných odsúdení za organizovanú trestnú činnosť a korupciu, a to aj na vysokej úrovni, odpolitizovať a reštrukturalizovať verejné podniky a zabezpečiť transparentnosť privatizačných procesov.

Právne predpisy a inštitúcie v oblasti **základných práv** sú z veľkej časti zavedené, mali by sa plne ustanoviť a podstatne zlepšiť, a to aj harmonizáciou právnych predpisov v rámci krajiny a zosúladením s európskymi normami, posilnením administratívnych kapacít a zabezpečením primeraných zdrojov na účinné presadzovanie základných práv. Krajina nemá žiadne stratégie týkajúce sa ľudských práv a boja proti diskriminácii. Nie je zabezpečená rovnosť všetkých občanov. Zákony týkajúce sa nediskriminácie a rodovej rovnosti boli prijaté, nepresadzujú sa však dostatočne, a to ani pokiaľ ide o rodovo motivované násilie. Ústava subjektu Republika srbská obsahuje ustanovenie o treste smrti, ktoré je v rozpore s európskymi normami, a krajina nestanovila národný preventívny mechanizmus proti mučeniu a zlému zaobchádzaniu. Násilie, hrozby a politické tlaky na novinárov sú dôvodom na obavy. Ochrana novinárov, vyšetrovanie hrozieb a útokov proti nim a následné opatrenia na justičnej úrovni sú neprimerané. Verejnoprávni vysielatelia podliehajú politickému vplyvu a ich finančná udržateľnosť je neistá. Zatiaľ nebolo v plnej miere vytvorené priaznivé prostredie pre občiansku spoločnosť, a to ani v prípade slobody zhromažďovania a združovania. Orgány musia rozvinúť pravidelnú spoluprácu a konzultácie s organizáciami občianskej spoločnosti. Ochrana a začlenenie zraniteľných skupín zatiaľ nie sú primerané, najmä pokiaľ ide o osoby so zdravotným postihnutím, deti, LGBTI osoby⁷, príslušníkov rómskej komunity, zadržané osoby, migrantov a žiadateľov o azyl. Inkluzívne a kvalitné vzdelávanie pre všetkých je takisto potrebné na prekonanie praktiky „dvoch škôl pod jednou strechou“ a vykonanie súvisiacich súdnych rozhodnutí.

Politické prostredie zatiaľ nenapomáha **zmiereniu** a prekonaniu dedičstva minulosti. Preukázané skutočnosti o vojnových udalostiach sú často napádané zo strany politických lídrov na vysokej úrovni, ktorí pochybujú nezávislosť a nestrannosť medzinárodných tribunálov. Všetci aktéri v Bosne a Hercegovine musia preukázať, že plne spolupracujú s medzinárodnými tribunálmi tak, že uznajú a budú rešpektovať ich rozhodnutia. Revizionizmus a popieranie genocídy sú v rozpore s najzákladnejšími európskymi hodnotami.

Spracúvanie vojnových zločinov je stále predmetom nevyriešených prípadov a je potrebné prijať revidovanú národnú stratégiu pre vojnové zločiny. Bosna a Hercegovina musí podstatne zlepšiť systém odškodňovania civilných obetí vojny. Približne 8 000 osôb je stále nezvestných a krajina musí prevziať plnú zodpovednosť za zistenie informácií o ich osude. Bosna a Hercegovina musí zabezpečiť riešenie trvalého ubytovania a integračné opatrenia pre

⁷ Lesby, gejovia, bisexuálne, transrodové a intersexuálne osoby

približne 100 000 utečencov a vnútorne vysídlených osôb z konfliktu v 90-tych rokoch minulého storočia, aby dokončila proces návratu a umožnila uzavretie prílohy VII k Daytonskej mierovej dohode. Bosna a Hercegovina sa zúčastňuje na regionálnom programe bývania s cieľom zabezpečiť riešenie trvalého bývania pre približne 74 000 utečencov a vysídlených osôb.

Bosna a Hercegovina v podstate dodržiava **proces stabilizácie a pridruženía**, najmä prostredníctvom aktívnej účasti na iniciatívach regionálnej spolupráce a vo všeobecnosti sa usiluje o zachovávanie dobrých susedských vzťahov. Bilaterálne vzťahy s ostatnými krajinami zapojenými do procesu rozširovania sú celkovo dobré. Bosna a Hercegovina však zároveň neuznáva Kosovo a udržiava s ním prísny vízový režim, pričom vydáva iba individuálne krátkodobé víza tým občanom Kosova, ktorí majú pozvanie od zahraničnej diplomatickej misie alebo medzinárodnej organizácie akreditovanej v Bosne a Hercegovine, alebo z humanitárnych dôvodov. Pozmeňujúci návrh, ktorý by mal normalizovať vízový postup pre všetkých občanov Kosova, je v príprave. Krajina okrem toho dodržiava dvojstrannú dohodu o nevydávaní osôb so Spojenými štátmi americkými, na základe ktorej sa občanom USA udeľuje výnimka zo súdnej právomoci Medzinárodného trestného súdu. Bosna a Hercegovina tým nerešpektuje spoločné pozície EÚ o integrite Rímskeho štatútu ani hlavnú zásadu EÚ týkajúcu sa dvojstranných dohôd o nevydávaní osôb. Krajina musí zosúladiť svoj postup s pozíciou EÚ.

2. Hospodárske kritériá

Toto posúdenie je vypracované na základe kodanských kritérií týkajúcich sa existencie **fungujúceho trhového hospodárstva**, ako aj schopnosti čeliť **konkurenčnému tlaku** a trhovým silám, ktoré pôsobia v rámci Únie. Bosna a Hercegovina sa stále nachádza v počiatočnej fáze vytvárania fungujúceho trhového hospodárstva a dosiahnutia konkurencieschopnosti na spoločnom trhu.

Správu hospodárskych záležitostí brzdí vysoký stupeň politizácie a nedostatočná spolupráca medzi kľúčovými zainteresovanými stranami. To vedie k častým politickým patovým situáciám a výrazným oneskoreniam v rozhodovacom procese. V tomto ohľade by sa mala posilniť úloha fiškálnej rady v oblasti koordinácie na vysokej úrovni. Správa hospodárskych záležitostí navyše uprednostňuje zachovanie súčasného stavu ako prioritu, čo ďalej spomaľuje vypracovanie a vykonávanie oneskorených štrukturálnych reforiem. V dôsledku toho je úloha štátu stále neprimeraná, pretože odčerpáva značné zdroje na financovanie zamestnanosti vo veľkorysom verejnom sektore, v neefektívnych verejných podnikoch a neefektívnom systéme sociálneho zabezpečenia. Časté politické patové situácie a následná nízka predvídateľnosť pre investorov majú negatívny vplyv na podnikateľské prostredie. Toto prostredie je ďalej brzdené v dôsledku slabého právneho štátu, značnej byrokracie, korupcie a zdĺhavých a zložitých správnych postupov, ktoré sú čiastočne výsledkom vysokej miery roztrieštenosti vnútorného trhu krajiny. Slabé podnikateľské prostredie a nedostatky vzdelávacieho systému krajiny spôsobujú znepokojujúco vysokú úroveň štrukturálnej nezamestnanosti, najmä medzi mladými ľuďmi a zraniteľnými skupinami. Naďalej zostáva významné okrem toho aj neformálne hospodárstvo, ktoré vytvára nekalú súťaž a spôsobuje vyššie daňové zaťaženie, než by bolo potrebné za iných okolností.

---

* Týmto označením nie sú dotknuté pozície k štatútu a označenie je v súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244(1999) a so stanoviskom Medzinárodného súdneho dvora k vyhláseniu nezávislosti Kosova.

Kvalita vzdelávania je nedostatočná. Výdavky na výskum a vývoj sú nízke. Kvalita fyzického kapitálu krajiny trpí z dôvodu chronického nedostatku investícií a ich neefektívneho využívania. Infraštruktúra pre dopravu a energetiku je nedostatočne rozvinutá. Rýchlosť štrukturálnej úpravy je pomalá, v čom sa čiastočne odzrkadľujú ťažkosti a zložitosť zriaďovania a udržiavania nových podnikov vo vysoko roztrieštenom a spolitizedovanom hospodárstve, a to aj napriek určitej nedávnej diverzifikácii štruktúry regionálneho obchodu v krajine.

„Program reforiem“ v oblasti sociálno-ekonomických opatrení, verejnej správy a právneho štátu, ktoré Bosna a Hercegovina implementovala od roku 2015, umožnil okrem iného vytvoriť flexibilnejší pracovný trh a lepšie zosúladiť nariadenia v oblasti finančného sektora s medzinárodnými normami. V dôsledku intenzívnejšieho hospodárskeho rastu a účinnosti výberu daní sú verejné financie krajiny vo všeobecnosti vyrovnané, čo by poskytlo veľmi dobrú príležitosť na investovanie do dlhodobozanedbávanej infraštruktúry krajiny alebo na začatie znižovania vysokého zdanenia práce v záujme podpory nových pracovných miest. Od roku 2015 hospodárstvo rástlo o 3 % a s podpornou hospodárskou politikou by rast mohol počas niekoľkých budúcich rokov dosiahnuť 4 %. Hospodársky rast krajiny však napriek tomu zaostáva za svojím potenciálom a vplyv makroekonomických zlepšení na väčšinu obyvateľov sa ešte musí prejavovať. Medzi najnaliehavejšie problémy patrí vyst'ahovalectvo mladých ľudí a obyvateľstva v produktívnom veku.

Spoločne dohodnuté politické usmernenia v rámci programu hospodárskej reformy sú zamerané na posilnenie makrofiškálnej stability a riešenie štrukturálnych prekážok brániacich rastu. Kvalita programu, ktorý vypracovala Bosna a Hercegovina, je však nízka, a vykonávanie spoločne dohodnutých politických usmernení, ktoré sú ústrednou časťou procesu, je veľmi obmedzené, a to hlavne v dôsledku nedostatočnej spolupráce medzi kľúčovými ministerstvami a orgánmi na rôznych úrovniach krajiny. Po ukončení „programu reforiem“ na roky 2015 – 2018 je potrebné, aby verejná správa na všetkých úrovniach krajiny schválila a vykonala nový súbor sociálno-ekonomických reforiem, a to v úplnom súlade s politickými usmerneniami stanovenými v spoločných záveroch dialógu o hospodárskych a finančných záležitostiach na základe programu hospodárskej reformy Bosny a Hercegoviny.

3. SCHOPNOSŤ PREVZIAŤ ZÁVÄZKY VYPLÝVAJÚCE Z ČLENSTVA

Schopnosť Bosny a Hercegoviny prevziať záväzky vyplývajúce z členstva sa hodnotila na základe týchto ukazovateľov:

- záväzky stanovené v dohode o stabilizácii a pridružení,
- úroveň pokroku dosiahnutého pri prijímaní, vykonávaní a presadzovaní *acquis* EÚ.

Bosna a Hercegovina vo všeobecnosti dosiahla počiatočné výsledky týkajúce sa jej záväzkov v rámci dohody o stabilizácii a pridružení. Krajina však súčasne nespĺnila viacero záväzkov prijatých v rámci dohody a musí ich riešiť ako prioritné. K týmto záväzkom patrí aj riadne fungovanie Parlamentného výboru pre stabilizáciu a pridruženie.

Bosna a Hercegovina nemá národný program na prijatie *acquis* EÚ. Uvedený program je právnym záväzkom v zmysle dohody o stabilizácii a pridružení a je kľúčový pre plánovanie a zefektívnenie procesu aproximácie práva EÚ v celej krajine. Administratívne kapacity sú nedostatočné a chýbajú účinné koordinačné štruktúry na riadenie 14 samospráv v rámci krajiny. V dôsledku toho Bosna a Hercegovina čelí závažným problémom pri vykonávaní a presadzovaní právnych predpisov vyplývajúcich z jej cieľov integrácie v EÚ. Na to, aby krajina bola schopná prevziať záväzky, ktoré vyplývajú z členstva v EÚ, je potrebné značné a nepretržité úsilie.

Niektoré správne orgány poverené vykonávaním *acquis* EÚ, napríklad Rada pre konkurencieschopnosť a Rada pre štátnu pomoc, fungujú na základe etnických rozhodovacích postupov, podľa ktorých rozhodnutie nadobudne platnosť, ak ho podporí aspoň jeden zástupca z každého štátotvorného národa. Tento postup je v rozpore s dohodou o stabilizácii a pridružení aj so záväzkami, ktoré vyplývajú z členstva v EÚ.

Osobitnú pozornosť a značné úsilie treba venovať oblastiam, v ktorých je Bosna a Hercegovina v **počiatočnej fáze** príprav:

- voľný pohyb tovaru,
- právo usadiť sa a sloboda poskytovať služby,
- informačná spoločnosť a médiá,
- poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka,
- rybárstvo,
- dopravná politika,
- energetika,
- hospodárska a menová politika,
- štatistika,
- sociálna politika a zamestnanosť,
- politika v oblasti podnikania a priemyslu,
- regionálna politika a koordinácia štrukturálnych nástrojov,
- vzdelávanie a kultúra,
- ochrana spotrebiteľa a zdravia,
- finančná kontrola.

Značné úsilie je potrebné aj v oblastiach, v ktorých Bosna a Hercegovina dosahuje **čiasťočnú úroveň pripravenosti**:

- voľný pohyb pracovníkov,
- verejné obstarávanie,
- právo obchodných spoločností,
- politika hospodárskej súťaže,
- finančné služby,
- bezpečnosť potravín, veterinárna a fytosanitárna politika,
- daňový systém,
- transeurópske siete,
- súdnictvo a základné práva,
- spravodlivosť, sloboda a bezpečnosť,
- veda a výskum,
- životné prostredie a zmena klímy,
- colná únia,
- vonkajšie vzťahy,
- zahraničná, bezpečnostná a obranná politika,
- finančné a rozpočtové ustanovenia.

Bosna a Hercegovina by mala naďalej vyvíjať úsilie v oblastiach, v ktorých je krajina **mierne pripravená**:

- voľný pohyb kapitálu,
- právo duševného vlastníctva.

Bosna a Hercegovina v žiadnej oblasti politiky nedosiahla **dobrú úroveň pripravenosti** ani **značne nepokročila**, pokiaľ ide o jej kapacity na splnenie záväzkov, ktoré vyplývajú z členstva v EÚ.

Celkove sú vo všetkých oblastiach politiky potrebné značné úpravy právneho a inštitucionálneho rámca, ako aj administratívnych a vykonávacích kapacít na zosúladenie právnych predpisov s *acquis* EÚ a na ich účinné vykonávanie.

C. ZÁVER A ODPORÚČANIE

Bosna a Hercegovina zatiaľ dostatočne nespĺnila kritériá týkajúce sa stability inštitúcií zaručujúcich demokraciu, právny štát, ľudské práva a rešpektovanie a ochranu menšín, ktoré stanovila Európska rada v Kodani v roku 1993. V tomto ohľade musí krajina vyvinúť značné úsilie, aby dostatočne splnila uvedené kritériá posilnením svojich inštitúcií v záujme zaručenia demokracie, právneho štátu, ľudských práv a rešpektovania a ochrany menšín. Bosna a Hercegovina musí zosúladiť svoj ústavný rámec s európskymi normami a zabezpečiť funkčnosť svojich inštitúcií, aby bola schopná prevziať záväzky EÚ. Zatiaľ čo decentralizovaná štruktúra štátu je v súlade s členstvom v EÚ, Bosna a Hercegovina bude musieť reformovať svoje inštitúcie, aby bola schopná účinne sa zapojiť do rozhodovania v rámci EÚ a v plnej miere vykonávať a presadzovať *acquis*.

Bosna a Hercegovina musí zlepšiť svoj volebný rámec a fungovanie súdnictva. Zároveň by mala posilniť prevenciu a boj proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti, vrátane prania špinavých peňazí a terorizmu, ako aj zabezpečiť účinné fungovanie systému riadenia hraníc, migračného a azylového systému. Musí zintenzívniť ochranu základných práv všetkých občanov vrátane zabezpečenia priaznivého prostredia pre občiansku spoločnosť a zmierenie, ako aj ochrany a začlenenia zraniteľných skupín. Zároveň musí dokončiť základné kroky v rámci reformy verejnej správy.

Pokiaľ ide o hospodárske kritériá, Bosna a Hercegovina dosiahla určitý stupeň makroekonomickej stability. S cieľom priblížiť sa k dosiahnutiu fungujúceho trhového hospodárstva, ktoré patrí medzi kritériá, ktoré Európska rada stanovila v Kodani v roku 1993, musí však Bosna a Hercegovina venovať osobitnú pozornosť urýchleniu svojich rozhodovacích postupov a zlepšeniu podnikateľského prostredia, ako aj efektívnosti a transparentnosti verejného sektora, najmä verejných podnikov. Krajina by mala riešiť prekážky brániace riadnemu fungovaniu trhových mechanizmov, ako je slabý právny štát, značná byrokracia, korupcia, zdĺhavé a nadmieru zložité správne postupy a vysoká roztrieštenosť vnútorného trhu krajiny. V záujme toho, aby bolo možné zvládnuť strednodobý cieľ s konkurenčnými tlakmi a trhovými silami v rámci Únie, musí Bosna a Hercegovina venovať osobitnú pozornosť nízkej kvalite vzdelávania a jeho nedostatočnej orientácii na potreby trhu práce, kvalitu fyzického kapitálu, ako je nedostatočný rozvoj dopravnej a energetickej infraštruktúry a pomalé prispôsobovanie hospodárskej štruktúry krajiny.

Treba zlepšiť výsledky Bosny a Hercegoviny pri plnení záväzkov stanovených v dohode o stabilizácii a pridružení, najmä pokiaľ ide o vytvorenie parlamentného rozmeru dohody, a prijatím národného plánu pre prijatie *acquis* EÚ.

Pokiaľ ide o úroveň pripravenosti prevziať záväzky, ktoré vyplývajú z členstva v EÚ, Bosna a Hercegovina je celkove v počiatočnej fáze a musí značne zintenzívniť postup zosúladovania s *acquis* EÚ a vykonávať a presadzovať súvisiace právne predpisy. Osobitná pozornosť by sa mala venovať oblastiam, ako je voľný pohyb tovaru, právo usadiť sa a sloboda poskytovať služby, informačná spoločnosť a médiá, poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka, rybníctvo,

dopravná politika, energetika, hospodárska a menová politika, štatistika, sociálna politika a zamestnanosť, politika v oblasti podnikania a priemyslu, regionálna politika a koordinácia štrukturálnych nástrojov, vzdelávanie a kultúra, ochrana spotrebiteľa a zdravia a finančná kontrola.

Pristúpenie Bosny a Hercegoviny by malo obmedzený všeobecný vplyv na politiky Európskej únie a neovplyvnilo by kapacitu Únie v oblasti zachovania a prehĺbenia vlastného rozvoja. Zistené problémy funkčnosti v rámci Bosny a Hercegoviny, najmä v súvislosti s vnútorným rozhodovacím procesom, ako aj neistota a prekrývanie medzi rôznymi úrovňami verejnej správy v krajine vo viacerých kompetenciách by zároveň mohli negatívne ovplyvniť rozhodovací proces na úrovni EÚ, predovšetkým pokiaľ ide o záležitosti vyžadujúce jednotnosť všetkých členských štátov EÚ. Bosna a Hercegovina by sa preto mala zapojiť do procesu na riešenie problémov funkčnosti s cieľom splniť požiadavky na členstvo v EÚ a prevziať súvisiace záväzky.

Komisia sa domnieva, že rokovania s Bosnou a Hercegovinou o pristúpení k Európskej únii by sa mali otvoriť, keď krajina dosiahne potrebný stupeň súladu s kritériami týkajúcimi sa členstva, a najmä s kodanskými politickými kritériami, na základe ktorých sa vyžaduje stabilita inštitúcií zaručujúcich predovšetkým demokraciu a právny štát. Bosna a Hercegovina bude musieť zásadne zlepšiť svoj legislatívny a inštitucionálny rámec s cieľom zaistiť splnenie nasledujúcich kľúčových priorít:

Demokracia/funkčnosť

1. Zabezpečiť, aby sa voľby konali v súlade s európskymi normami uplatňovaním odporúčaní OBSE/ODIHR a príslušných odporúčaní Benátskej komisie, zabezpečením transparentnosti financovania politických strán a uskutočnením komunálnych volieb v Mostare.
2. Zabezpečiť výsledky, pokiaľ ide o fungovanie koordinačného mechanizmu pre záležitosti EÚ na všetkých úrovniach, a to aj vypracovaním a prijatím národného programu na prijatie *acquis* EÚ.
3. Zabezpečiť riadne fungovanie Parlamentného výboru pre stabilizáciu a pridruženie.
4. Zásadne zlepšiť inštitucionálny rámec aj na ústavnej úrovni s cieľom:
  - a) zabezpečiť právnu istotu, pokiaľ ide o rozdelenie kompetencií medzi jednotlivé úrovne verejnej správy;
  - b) zaviesť doložku o nahradení, ktorá umožní, aby štát po pristúpení dočasne vykonával kompetencie ostatných úrovní verejnej správy v záujme prevencie a nápravy porušenia práva EÚ;
  - c) zaručiť nezávislosť súdnictva vrátane jeho samosprávnej inštitúcie (Vysoká rada pre sudcov a prokuratúru);
  - d) reformovať ústavný súd vrátane riešenia otázky medzinárodných sudcov a zabezpečiť vykonanie jeho rozhodnutí;
  - e) zaručiť právnu istotu, vrátane vytvorenia súdneho orgánu povereného zabezpečením jednotného výkladu práva v celej Bosne a Hercegovine;
  - f) zabezpečiť rovnosť a nediskrimináciu občanov, najmä v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci *Sejdić-Finci*;

- g) v súlade s *acquis* zabezpečiť, aby všetky správne orgány poverené vykonávaním *acquis* pracovali iba na základe profesionality, a zrušiť právo veta pri ich rozhodovaní.
5. Prijat' konkrétne opatrenia na podporu prostredia, ktoré prispieva k zmiereniu a prekonaniu vojnového dedičstva.

Právny štát

6. Zlepšiť fungovanie súdnictva prijatím nových právnych predpisov týkajúcich sa Vysokej rady pre sudcov a prokuratúru a súdov Bosny a Hercegoviny v súlade s európskymi normami.
7. Posilniť prevenciu a boj proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti vrátane prania špinavých peňazí a terorizmu, konkrétne prostredníctvom:
- a) prijatia a vykonávania právnych predpisov o konflikte záujmov a ochrane oznamovateľov;
  - b) zabezpečenia účinného fungovania a koordinácie protikorupčných orgánov;
  - c) zosúladenia právnych predpisov a posilnenia kapacít v oblasti verejného obstarávania;
  - d) zabezpečenia účinnej spolupráce medzi orgánmi presadzovania práva a prokuratúrami;
  - e) preukázania pokroku smerom k výsledkom dosiahnutým v oblasti proaktívnych vyšetrovaní, potvrdených obvinení, trestných stíhaní a právoplatných odsúdení za organizovanú trestnú činnosť a korupciu, a to aj na vysokej úrovni;
  - f) odpolitizovania a reštrukturalizácie verejných podnikov a zabezpečenia transparentnosti privatizačných procesov.
8. Zabezpečiť na všetkých úrovniach účinnú koordináciu kapacít na riadenie hraníc a riadenie migrácie, ako aj fungovanie azylového systému.

Základné práva

9. Posilniť ochranu práv všetkých občanov, najmä zabezpečením vykonávania právnych predpisov o nediskriminácii a rodovej rovnosti.
10. Zabezpečiť právo na život a zákaz mučenia, najmä a) zrušením odkazu na trest smrti v ústave subjektu Republika srbská a b) stanoviť národný preventívny mechanizmus proti mučeniu a zlému zaobchádzaniu.
11. Zabezpečiť priaznivé prostredie pre občiansku spoločnosť, najmä dodržiavaním európskych noriem v oblasti slobody združovania a zhromažďovania.
12. Zaručiť slobodu prejavu a médií a ochranu novinárov, najmä a) zabezpečením primeraných následných opatrení na justičnej úrovni v prípadoch hrozieb a násillia proti novinárom a pracovníkom médií a b) zabezpečením finančnej udržateľnosti systému verejnoprávneho vysielania.
13. Zlepšiť ochranu a začlenenie zraniteľných skupín, predovšetkým osôb so zdravotným postihnutím, detí, LGBTI osôb, príslušníkov rómskej komunity, zadržaných osôb, migrantov a žiadateľov o azyl, ako aj vysídlených osôb a utečencov v súlade s cieľom uzavrieť prílohu VII k Daytonskej mierovej dohode.

Reforma verejnej správy

14. Dokončiť základné kroky reformy verejnej správy v záujme zlepšenia celkového fungovania verejnej správy zabezpečením profesionálnej a odpolitizovanej verejnej služby a koordinovaného prístupu k tvorbe politík v celej krajine.

Komisia povzbudzuje Bosnu a Hercegovinu na všetkých úrovniach verejnej správy, aby odsúhlasila a vykonala opatrenia sociálno-ekonomickej reformy v súlade s politickými usmerneniami programu hospodárskych reforiem.

Komisia zároveň nabáda Bosnu a Hercegovinu, aby pokračovala v zapájaní sa do regionálnej spolupráce a posilňovania bilaterálnych vzťahov so susednými krajinami vrátane uzavretia dohôd o vymedzení hraníc a usilovania sa o trvalé zmierenie na západnom Balkáne.

Komisia odporúča Rade, aby prediskutovala toto stanovisko a následné opatrenia, ktoré nadviažu na uvedené kľúčové priority po vytvorení orgánov verejnej správy v Bosne a Hercegovine.

Komisia bude sledovať pokrok Bosny a Hercegoviny v inštitucionálnom rámci dohody o stabilizácii a pridružení a naďalej bude finančne podporovať krajinu na základe nástroja predvstupovej pomoci.

Komisia predloží správu o Bosne a Hercegovine ako súčasť balíka týkajúceho sa rozširovania v roku 2020, v ktorom sa bude skúmať vykonávanie uvedených kľúčových priorít so zreteľom na budúce kroky krajiny na ceste do EÚ.